

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Vi firar i dag femte söndagen i fastan, passionssöndagen eller lidandets söndag, men också Marie bebådelsedag. Den skulle egentligen infalla den 25 mars, men då är det måndagen i stilla veckan och den ska inte heller firas på palmsöndagen. Vi har valt att låta den vika i år, och temat för dagens predikan är därför *Den förkastade Medlaren*.

Bön: Du vår Herre och Mästare, som trädde upp med sanningens ord trots att det väckte motstånd, hjälp oss att ta emot ditt ord och böja oss under det, så att vi inser att det är vår synd som drev dig till korset. Lär oss också att strida med din sanning mot alla som angriper dig och förför människor med villfarelse och lögn, fastän det skulle kosta oss vårt trygga liv.

Predikotext: Matt 21:33–43:

[Jesus sade:]³³ *Lyssna på en annan liknelse: En husbonde planterade en vingård. Han satte stängsel runt den, högg ut en vinpress och byggde ett vaktorn. Sedan arrenderade han ut den till vinodlare och reste bort.*

34 När skördetiden närmade sig, sände han sina tjänare till vinodlarna för att få sin del av frukten. 35 Men vinodlarna tog fast hans tjänare. En slog de, en annan dödade de och en tredje stenade de. 36 Återigen sände han andra tjänare, fler än de förra. Men de gjorde på samma sätt med dem.

37 Till sist sände han sin son till dem och sade: Min son kommer de att ha respekt för. 38 Men när vinodlarna fick se sonen sade de till varandra: Här är arvtagaren! Kom, vi dödar honom så får vi hans arv. 39 Och de tog fast honom, kastade ut honom ur vingården och dödade honom. 40 När nu vingårdens herre kommer, vad ska han då göra med dessa vinodlare?"

41 De svarade honom: "Han ska ge de onda en ond död och arrendera ut vingården till andra vinodlare som ger honom frukten i rätt tid." 42 Jesus sade till dem: "Har ni aldrig läst i Skrifterna:

Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten. Herren har gjort den till detta, underbart är det i våra ögon.

43 Därför säger jag er: Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt.

Det var en företagare som startade en fabrik för att tillverka komponenter för elektronikindustrin. Han slöt avtal om underleveranser och köpte in råvaror och utrustning. Han anställde ingenjörer och kunniga arbetare. Han tillsatte chefer och en VD och for utrikes.

När det var dags för bokslut och dividendutdelning sände han sina revisorer och sin sekreterare för att hämta ut vinst. Men fabrikscheferna trakasserade revisorerna och våldtog sekreteraren. Än en gång sände han nya representanter men det gick likadant för dem. Till sist sände han sin son. Han tänkte: de har nog respekt för min sin. Men när han kom, sa de: Nu kommer arvingen, vi ser till att röja honom ur vägen så får vi ta över fabriken! Så arrangerade de en bilolycka så att han dog.

Hur manne ägaren gör med de anställda när han kommer?

Det här är en moden omskrivning av den liknelse som Jesus berättar i vår text. Är det inte en ganska orealistisk berättelse? Jo, det kan man säga, men inte var heller den liknelse som Jesus berättade realistisk. Den var bara en liknelse, och poängen med den förstod hans lyssnare mycket väl.

Matteus låter oss strax efter vår text tydligt veta vem Jesus anspelade på. Översteprästerna och fariseerna hörde hans liknelse och de förstod att det var dem som han talade om. De var representanter för det folk som Gud hade utvalt för en speciell uppgift: De skulle förvalta Guds lag, de skulle vara åtskilda från andra folk för att förverkliga Guds löfte att sända en Frälsare för att krossa ormens huvud, som han gav Adam på syndafallets dag. Nu borde de inse vem de har att göra med.

Detta folk skulle vara med om många stora under där Gud visade dem sin särskilda nåd. De skulle befrias från trældomen i Egypten, de skulle gå genom Röda havet till frihet medan fienderna dränktes i havet, de fick Guds lag skriven på tavlor av sten. De bedyrare att de skulle hålla allt vad Gud hade sagt, de skulle mättas med manna i öknen under 40 år och

sedan skulle de inta gränsstaden Jeriko genom att murarna föll av sig själva av basuner och stridsrop. Och sedan var ordern att de skulle inta det utlovade landet och utrota hedendomen därifrån och hålla Guds egendomsfolk obesmittat av de hedniska folkens seder.

Och hur svarar man? Mose dröjde några veckor på Sinai berg, där han tog emot stentavlor med de tio budorden, och genast tappade man tålmodet och fick Aron, Moses bror, att göra en kalv av guld som man tillbad med hedniska fester. Och så fortsätter man att knorra mot Mose och längta tillbaka till det slaveri som man just tack vare Guds godhet fått lämna. De har fått Gud till kung, men man vill göra som alla andra folk och ha en egen jordisk kung, som efter hand leder dem i olycka genom avgudereri och orättfärdighet. De bygger avgudaaltaren, de lever i horeri med främmande folk trots att de skarpt blivit tillsagda att inte blanda sig med dem, de plundrar de fattiga, de vränger rätten mot de svaga. Gud sänder profeter till dem för att föra dem till rätta, men de lyssnar inte utan förföljer och dödar profeterna.

Ska ett sådant folk förtjäna framgång? Han har lovat att de ska bli rikligt välsignade på allt sätt om de noggrant följer de föreskrifter som de fått av Gud. Men genom Mose hotar Gud att straffa sitt folk sjufalt värre när de syndar (3 Mos 26), och det upprepar han flera gånger. Och så går det. Först dukar de nordliga stammarna under, de som allra mest hade fallit i synd och slutat gå till Jerusalem för att offra för sina synder. De förs bort av den assyriska kungen till främmande länder och upphör att vara en nation.

En stam blir kvar: Juda stam. Men också de drabbas av olycka. Nu är det babylonierna som blir Guds redskap för att straffa dem för deras avfall. De går så hårt fram att de bränner ner det sköna templet som Salomo låtit bygga i Jerusalem. Ska det bli något av Guds löfte om Frälsaren? Jo, trots deras avfällighet lovar han att tänka på förbundet med fäderna. Han har lovat att sända Messias, Frälsaren. Och nu har han gjort det. Messias går omkring ibland dem och bevisar genom sina gärningar och sin mäktiga undervisning att han är den som Gud hade lovat sända.

Vad gör nu judarnas ledare med honom? De ska inom kort tortera och döda honom genom att låta romarna utsätta honom för den värsta förnedring och det värsta lidande som människor i sin grymhet har tänkt ut. De ska ta livet av Guds Son. De kunde ännu inte göra det när Jesus stod där mitt ibland dem och undervisade, för hans tid hade ännu inte kommit. De var rädda för folket, som ansåg honom vara en profet, men de avvaktade en lämplig tid. Och den tiden kom efter att Jesus hade hållit sin sista måltid med lärjungarna och gått till Getsemane, en plats som förrädaren Judas visste att han skulle söka upp. De skulle då ta fast och döda Livets furste, honom som hade gjort gott ibland dem, botat deras sjuka och undervisat dem om livets väg.

Vad gör vi?

Har vi förtjänat något bättre? Vi har förunnats att växa upp i ett kristet land som tack vare Guds stora nåd har skonats från slaveri. Vi har i frihet fått skaffa oss biblar, vi har fått samlas för att höra Guds ord, vi har fått undervisa våra barn om Jesus. Vårt välstånd har ökat och vi hör till de mest gynnade av alla folk på jorden. Vi sägs rentav vara det lyckligaste av alla jordens folk. Tack vare Guds stora nåd har vårt land blivit bevarat som ett självständigt land trots att det mänskligt sett verkat helt mörkt.

Men mitt i det här stiftar man lagar som går emot Guds bud. Man skäms inte för att ta livet av ofödda barn för egen bekvämlighet, man vill göra det möjligt att själv förkorta sitt liv när man inte längre trivs med det, och man uppmuntrar till otuktigt liv genom att låta man gifta sig med man och kvinna med kvinna. Kunskapen om vad Gud vill, alltså Guds tio bud, försvinner allt mer så att det som skulle vara rent och rätt blir orent och orätt.

I 2 Tim 3 beskriver aposteln Paulus den sista tidens avfall på ett sätt som vi direkt känner igen från våra dagar. Det handlar ingalunda bara om grova yttre synder, utan om sådant som vi var och en har mitt ibland oss, ja om vi ska vara ärliga har vi mycket av det här inom oss:

1 Du ska veta att i de sista dagarna blir det svåra tider. 2 Människorna kommer att vara

egenkära, pengakära, skrytsamma, stolta, hånfulla, olydiga mot sina föräldrar, otacksamma, gudlösa, 3 kärlekslösa, oförsonliga, skvallriga, obehärskade, råa, fientliga mot det goda, 4 falska, hänsynslösa och högmodiga. De kommer att älska njutning mer än Gud 5 och ha ett sken av gudsfruktan men förneka dess kraft. Håll dig borta från dem!

Ett sken av gudsfruktan, läser vi. Det är precis det som också Uppenbarelsebokens vilddjur sysslar med, vilddjuret som kommer upp ur jorden, och som också beskrivs som den stora skökan eller den falske profeten. Det är den falska gudsfruktan som bara är ett sken. Folkkyrkans ledare söker efter möjligheter att tumma på Guds ord för att man inte ska mista medlemmar och verksamhetsmöjligheter. Håll dig borta från sådant!

Den här söndagens texter visar oss hur farlig Guds fiende är. Han försökte röja undan Jesus. I dag försöker han få oss att se bort från honom och lita på vår egen kraft och vårt eget omdöme. Men dagens tema har inte oss själva i centrum. Temat är Den förkastade Medlaren. Det är Jesus som är i centrum. Han stod kraftfullt emot fienderna, även om de snart skulle döda honom.

Medlaren som förkastades var en stötsten för judarna, men Gud har gjort stötstenen till en hörnsten. Han kommer med löftet om att den som inte bygger på sig själv, utan hoppas på löftets Son som skulle gå i döden för att skaffa oss frid och evigt liv, den ska segra med honom och bli en levande sten i det tempel som byggs upp på hörnstenen. För den som tror på honom ska aldrig komma på skam. Den som tror på honom ska inte komma under domen, säger Jesus i ett annat sammanhang, utan har övergått från döden till livet.

Israel och kyrkan

Några ord i den här texten har blivit använda som grund för en lära som brukar kallas ersättningsteologi. Det är när Jesus säger:

Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt.

Ersättningsteologin sägs lära att Israels folk blev förkastat därför att de korsfäste Guds Son, och att den kristna kyrkan har ersatt Israel som det nya Gudsfolket. Det står ju helt klart att de judiska ledarna, översteprästerna och fariseerna, blev förkastade. Det var om dem Jesus talade, säger Matteus strax efter vår text.

Men vi ska komma ihåg att också Jesu lärjungar var judar. Paulus beskriver hur han kan stoltsera med att vara av Benjamins stam, en omskuren Abrahams son efter köttet. Paulus skriver i Fil 3:7 att han räknar allt sådant som förlust, rentav som skräp, för att vinna Kristus. Guds rike togs ingalunda bort från dessa judiska apostlar. Det var de som var utvalda för föra ut evangeliet. De skulle börja i Jerusalem och fortsätta i Judeen och Samarien och sedan till jordens ände. Så tillfördes hedningar till den judiska skaran av lärjungar och det blev en hjord och en herde. Så här skulle det förverkligas enligt orden "juden först men också greken", Rom 1:16.

Jesu apostlar fick i Andens skola lära sig att Jesus från Nasaret, Guds Son, led och dog för världens synder, och att han uppstod som bevis för att hans verk var fullbordat, att löftet som Gud gav fäderna hade uppfyllts. Petrus intygade på pingsten att var och en som åkallar honom ska bli frälst, vilken som helst, jude eller hedning. Därför kallas varje syndare som ser sin synd, och sitt rättmätiga straff för sin synd, att se på Jesus. Han är världens Frälsare. Det som han gjorde räcker för alla. Ingen ska säga att han inte är värd att få förlåtelse för sina synder.

Det ser vi så tydligt av hur Jesus ger sitt löfte åt rövaren på korset. Han är ett exempel på den fullständigt ovärdige som av nåd får komma in i Guds rike. Ingen jude ska kunna berömma sig av sin köttsliga härkomst från Israel. Ingen av oss ska heller hänvisa till sin kristna familj eller sin väckelsebakgrund, utan vi är precis alla lika dömda i det som gäller våra egna meriter, men vi är ändå lika mycket förlättna för att Jesus lidit och dött för våra synder.

Det var bara en del av judarna som tog emot Jesus, en rest som Gud har utvalt av nåd, som det står om i Rom 11. Och till denna rest som trodde på och följde Jesus har hedningar anslutit sig. Det är detta folk som har fått skörda

frukten från vingården, sedan större delen av de vingårdsmän som var anställda hade missbrukat sitt ansvar och blivit förkastade.

Till denna rest, utvald av nåd, hör också du och jag som är döpta och iklädda Jesu rättfärdighet och som tror på och följer Jesus. Vi får bära Guds rikes frukt.

Den kristna kyrkan har alltså inte ersatt det jordiska Israel, utan kyrkan har utökats från den lilla resten av judar som erkände Jesus som den uppståndne Messias till att bli en världsvid gemenskap, som inför tronen ska bestå av en oräknelig skara av *alla folk och stammar och länder och språk* (Upp 7:9).

Låt oss inte göra som judarnas ledare och förkasta denna hörnsten. Vi möter i Bibeln starka varningar för att förkasta vår Medlare. Vi ska inte visa bort honom. Vi ska inte gå bort från honom, utan vi ska lyssna till honom. Vi ska ha honom för våra ögon, särskilt när vi hotas av frestelser och förförelser, om de sedan kommer genom vårt onda kött eller från världens lockelser till yttre förmåner. Det är den här söndagens maning till oss: förkasta inte Medlaren!

Lovad vare du Gud, och välsignad i evighet, som med ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre.

Amen.